

הוועדה לבדיקת הטעיית הציבור בפרסומי מוצרי בריאות, טכנולוגיות רפואיות ומקצועות הרפואה

27/01/2021

סימוכין: 85188521

לכבוד
ד"ר מיכל הרן
באמצעות הדוא"ל

שלום רב,

הנדון: **תשובתך למשרד הבריאות בנושא פרסומך מיום 06.12.20 הנוגע ל"ניר עמדה" -
חיסוני נגיף קורונה**
סימוכין: תשובתך מיום 14.1.21.

הרינו להשיב לפנייתך שבסימוכין.

אנו דוחים את התייחסותך המיתממת, דרישותיך וניסיוןך להסיר אחריות מהפרסום לציבור ומהשלכותיו הרחבות והעתידיות.

1. הפוסט בפייסבוק לציבור, שאת מסכימה בתשובתך שאכן העלת, ואליו התייחסנו בפנייתנו אליך, נעשה באופן ברור תוך שימוש בתארך ובהקשר ישיר לעיסוקך ברפואה. לפיכך, הפרסום נעשה תוך יצירת הסתמכות על איש מקצועות הרפואה ותוך התעלמות מוחלטת מההשלכות על בריאות הציבור ובריאות הפרט למול סכנת הידבקות במחלה זו, בה רב הנסתר עדיין על הגלוי, וההשלכות על הטיפול הלאומי במשבר הקורונה.

2. על רופא במדינת ישראל חלים סייגים בחוק לפרסום, ובפנייתנו אליך הובאו לתשומת לבך הוראות החוק וכללי האתיקה של ההסתדרות הרפואית בישראל. נדגיש, רופא/ה בישראל יש לה/לו מחויבות בפרסום, בכל פרסום וללא קשר לנתיב הפרסום ותוכן הפרסום. במיוחד, כאשר מדובר בפרסום לקהל הרחב בדרך של "פוסט" במקרה זה, שאיננו מבוקר מדעית ובאופן מובנה וכמקובל טרם הפרסום/במהלכו ולאחריו. זאת, בניגוד לפרסום בעיתון מדעי, שעובר בדיקה מדוקדקת של מומחים מהתחום המקצועי עוד טרם אישור הפרסום ומיועד לציבור המקצועי וגם לאחר הפרסום הראשוני, מפורסמות תגובות מומחים בתחום – כדי, שאנשי המקצוע יקבלו את מכלול ההתייחסויות.

3. טענתך, לפיה פנייתנו אליך מהווה "ניסיון השתקה והפחדה" חסרת בסיס! דרישה לפרסום אחראי ומאוזן של איש מקצוע איננו "השתקה והפחדה". בפוסט האמור את עושה שימוש במעמדך כרופא בישראל, ולא כאחד האדם. לכן, יש משמעות רפואית לפרסום זה, ואחריות מקצועית לבריאות הפרט ולבריאות הציבור כולו, בהווה ובעתיד. מתשובתך עולה לצערנו, כי לא הופנמה המחויבות והאחריות המקצועית שלך, בהקשר למשמעות שישנה לאותו פוסט והשלכותיו הידועות עתה והעתידיות.

4. מחויבות זו מקבלת משנה תוקף במיוחד כשמדובר בפרסום על נושא רפואי בזמן המשבר הנוכחי. בעת הזו, ראוי לקיים דיון אחראי ומאוזן. מצופה מרופא לדייק ולהציג את מכלול הסייגים ובאופן מאוזן בחוות דעתו, במיוחד בזו המשתמשת בניסיונו כרופא בתחום ואשר מפורסמת לציבור הרחב. מפרסומיך בנושא, עולה התעלמות מוחלטת מכך שמדובר במחלה מתקדמת, במשך כשנה, והתמותה והתחלואה ממשיכים לעלות ומיליוני אנשים ברחבי העולם סובלים ונפטרים, גם כשמדובר באנשים בריאים וללא מחלות רקע. וגם בקרב המחלימים - אנו מתוודעים כל העת, לסיבוכי המחלה שלאחר ההחלמה – חלקם מופיע בשלב המידי ובחלק משמעותי נשאר לחודשים ארוכים ולעיתים מתפתח נזק בלתי הפיך באנשים צעירים ומבוגרים, בריאים וחולים. יתרה מזאת, לא ידוע עדיין מהם

הוועדה לבדיקת הטעיית הציבור בפרסומי מוצרי בריאות, טכנולוגיות רפואיות ומקצועות הרפואה

הסיבוכים לטווח הארוך של התחלואה בקורונה - במבוגרים, באנשים עם תחלואה כרונית ומדוכאי חיסון ובתינוקות ובילדים - ובדרגות חשיפה וסיכון שונות – עדיין רב הנסתר בה על הגלוי. תיתכן תחלואה עתידית, כפי שקיימת בוירוסים ומחוללים אחרים (לדוגמה HCV) - גם אם התחלואה היתה קלה או אסימפטומטית בשלב החרף, וקל וחומר בחולים שחלו במידה בינונית וקשה והצליחו להחלים לעת עתה. אנו בטוחים, שהינך מודעת לכך - במיוחד לאור ההעמקה הרבה שצינת ואף הצעתך למחקרים (שעדיין לא אושרו כפי שצינת) – שעדיין, **כשנה מאז פרוץ המגיפה, אין בידי העולם כולו מענה יעיל לטיפול במחלה זו ובסיבוכיה למניעת נזק בלתי הפיך ואפילו תמותה, וזאת למגוון הגילאים, ולבריאים ולסובלים ממגוון מחלות רקע ומצבים רפואיים עוד טרם הקורונה. זאת, מול המענה היחיד היעיל שקיים כרגע ויש בידנו - סוף סוף - חיסון שמסייע למנוע מחלה זו והשלכותיה ומקטין את חומרתה והתמותה ממנה.**

5. הטיפול ברפואה במהותו הוא מעין מאזניים, כפי שאת בוודאי כרופאה מומחית בהמטולוגיה, שוקלת בעת מתן טיפול למטופליך. האחריות של הרופא היא לשקול בכל רגע ורגע נתון את מכלול התחלואה ומצבו הבריאותי (הפיזי והנפשי) של המטופל למול הסכנות בטיפול ולמול הסכנות באי מתן הטיפול. כפי שאת יודעת, הציבור איננו הומוגני, אלא מורכב מאנשים עם מאפיינים דמוגרפיים שונים ומאפייני תחלואה וחשיפה שונים ומשתנים, וחשוב להתאים את ההמלצות הרפואיות בהתאם. **יש לך אחריות רבה בקריאתך להימנע מחיסונים במגיפה שמשותלת ממש בימים אלה בכל העולם ובישראל גם כן, שבה בשלב הזה – זהו המענה היחיד. אולם, לא ראינו בקריאת הפוסט שלך – אבחנה בין הפרטים השונים בציבור, וקריאה לדוגמה לאנשים אשר יכולים לקבל את החיסון (מגיל 16) – הנמצאים בחשיפה גבוהה ויש להם גורמי סיכון או חולים בתחלואה העלולה לדרדר את מצבם ואף חלילה לגרום לפטירתם - אם ידבקו בנגיף הקורונה, לא לסכן את עצמם ולהתחסן (בהתאם להנחיות משרד הבריאות) או לכל הפחות, כנדרש מאחריותך כרופאה – לקרוא להם להתייעץ עם הרופא המטפל שלהם.**

6. כמו כן, אין יסוד לטענותיך ביחס למטרת פניית משרד הבריאות אליך או לאופן הפניה. **כרופאה, בחרת להפיץ את עמדתך וחוות דעתך המקצועית ישירות לציבור הרחב, ולמשרד הבריאות החובה והסמכות המלאה, להתריע וליידע את הציבור לגבי עמדתו המקצועית.** לפיכך איננו רואים כל פגיעה בך, במעמדך ובשמך. ראוי לכל אדם, ובמיוחד רופא/ה, לשקול ולבחון היטב את המשמעות הציבורית וההסברתית שיש לפרסום פוסט לציבור הרחב, שכפי שאת מציינת – בוצע עוד טרם פרסום תוצאות המחקרים, הדיון בהם ואישור (או אולי אף אי-אישור או אישור חלקי) הרשויות הרגולטוריות החוקיות – לדוגמה בארצות הברית.

7. ככל שחשבת, שיש בידך מידע חשוב ומכריע מהבחינה המקצועית – שראוי שיעמוד בפני הגורמים המקצועיים בישראל אשר בחנו אם להשתמש בחיסון זה - כדי שיוכלו לקבל החלטה מושכלת עבור **כל הציבור ולא רק לקוראי הפוסט** - מן הראוי היה שהיית מביאה זאת לשולחנם. אולם, בחרת לפנות לציבור הרחב – ציבור שאין בידינו את הכלים המקצועיים לבחון ולהתווכח עם דבריך, ולמעשה נסמך על תאריך הרפואי, ובאמצעות פוסטים – אשר יהיו ארוכים ככל שיהיו – אינם משקפים את מכלול השיקולים ואינם מהווים פלטפורמה לדיון מקצועי מלא ומאוזן.

8. אנו בטוחים, ששקלת את מעשיך, בבואך לפרסם דווקא ברשת חברתית ולא בפניה מסודרת לדוגמה למשרד הבריאות בבקשה להשמיע את השגותיך. כפי שצינת במכתב התשובה, בחרת ופרסמת פוסט לציבור הרחב, ופנית במקביל להסתדרות הרפואית. אולם, למעשה, לא ברור מדוע, אם אכן רצית ליצור שינוי אמיתי - לא פנית ישירות למשרד הבריאות, שהוא הרשות הרגולטורית בנושא זה, **טרם הפרסום כדי להשמיע את השגותיך. לעומת זאת, בחרת ליצור אפקט של "הפחדה" ו "לחץ" על**

הוועדה לבדיקת הטעיית הציבור בפרסומי מוצרי בריאות, טכנולוגיות רפואיות ומקצועות הרפואה

הציבור כולו - אפילו ללא אבחנה בין חולים/בריאים/צעירים/קשישים/נשים בהריון וכדומה, ועל מקבלי ההחלטות, למטרה שאינה ברורה למעשה. הרי אם היית מחפשת ליצור שינוי אמיתי בהחלטות המשרד, מן ראוי היה לפנות באופן רשמי ומסודר. האם בוצעה פניה כזו מצידך למשרד הבריאות, ונענית בשלילה?! המשרד פתוח למגוון הדעות, במיוחד בתחלואה דינמית ואינה ידועה, שבה למדים כל העת על סיבוכיה, ונועץ באופן תדיר ורחב - כפי שמפורסם בתקשורת למכביר - עם מגוון מומחים ובתחומים שונים ורבים. אפילו בארגון הבריאות שבו את מועסקת, קיים צוות המייעץ למשרד הבריאות ולהנהגת המדינה כיצד להתנהל בתחלואה זו. לא ציינת במכתבך, לדוגמה, כי פנית אליהם ונדחת, ובשל כך בחרת לפנות לערוץ לא מבוקר דיו מקצועית (אם בכלל) ובזמן אמת, ובתפוצה ישירה לציבור הרחב?! מטבע הדברים, יש ואף ראוי, שיהיה מגוון דעות - ובמטרה ליצור שינוי אמיתי שאכן יתרום לבריאות הציבור - משרד הבריאות והוועדות המקצועיות המייעצות לו - הם המקום להשמיע, לשמוע, לדון ברמה המקצועית ולהביא תימוכין לעמדתך, ואולי אף לשנות דעה. הערוץ בו בחרת מעורר תמיהות על כוונותיך.

9. ואף עתה, כאשר ההד התקשורת של פרסומיך רחב, ונעשה שימוש ע"י הציבור הכללי וביניהם מפיצי תיאוריות קונספירציה ומתנגדי חיסונים מהקהל הרחב - וייתכן וגרמת ולו לאדם אחד להימנע מקבלת החיסון והוא נדבק/יידבק וחלה/ייחלה וניזוק/ייזוק - הרי, אינך מוצאת לנכון לפנות לדיון מקצועי אמיתי במסגרת המתאימה. עליך מוטלת האחריות המוסרית והמקצועית לאלה אשר יכלו להתחסן אולם בחרו לא לעשות כך וניזוקו - בעקבות פרסומיך.

10. מבדיקתנו, הפוסט שפרסמת הוסר אולם ממשיך להופיע בפלטפורמה פרסומית אחרת ובפועל - עמדותיך ה"מקצועיות" בכל הנוגע לנגיף קורונה, התחלואה ומשמעותיה ותכנית החיסונים משמשות היום גם גורמים בלתי מקצועיים המפיצים תיאוריות שונות ביחס לנגיף והשלכותיו על בריאות הציבור ומערכת הבריאות.

לפיכך, בהתאם לסעי' 11 ס"ק (ה) לפקודת הרופאים [נוסח חדש] התשל"ז-1976, וגם לעניין הפגיעה האפשרית בשמך, הנך נדרשת לפנות בדרישה להסרה לאלתר, ולוודא שאכן בוצע, ולדווח על כך למשרד הבריאות - לכל אותם פלטפורמות בלתי מקצועיות ושחלקן אף שרלטניות, המביעות באופן תדיר התנגדות לתכנית החיסונים השגרתית, ואף לעיתים נוקטות בשיטות הפחדה וערעור הביטחון במערכת הרפואית, ובימים אלה הם זכו לרוח גבית ממך בדמות הפוסט שלך ועמדותיך המפורסמות.

בכבוד רב ובברכה,

אייל חקו, עו"ד

ד"ר איריס לייטרסדורף

יו"ר הוועדה לבדיקת הטעיית הציבור

העתק:

לשכת מנכ"ל

ד"ר ורד עזרא, ראש חטיבת הרפואה, כאן

פרופ' שרון אלרעי-פרייס, ראש שירותי ברה"צ, כאן.

פרופ' ציון חגי, יו"ר ההסתדרות הרפואית בישראל

פרופ' שאול יציב, מנהל האגף לרישוי מקצועות הרפואה, כאן

דוברות, כאן.

יחידת הדין המשמעתי, הלשכה המשפטית